

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ТА ПОЛІТИЧНИХ ІНСТИТУТІВ

DOI <https://doi.org/10.32837/app.v0i65.303>
УДК 321.7:323.2

А. М. Вайєр

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8662-9322>

асистент кафедри політичних теорій

Національного університету «Одеська юридична академія»

А. В. Іванова

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5630-3623>

кандидат політичних наук,

старший викладач кафедри політичних теорій

Національного університету «Одеська юридична академія»

ПОЛІТИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЧИННИК ПРОЦЕСУ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Нині можна констатувати, що розвиток світової спільноти пов'язаний із тривалим процесом переходу національних держав від індустріальної цивілізаційної моделі, де центром докладання активності було велике машинне виробництво, до постіндустріальної цивілізаційної моделі. Постіндустріальне суспільство так само правомірно називати інформаційною стадією розвитку суспільства, в якій основна економічна ефективність належить не виробництву, а використанню інформаційних технологій, інновацій і, як наслідок, висококваліфікованої праці. Інновації стосуються не тільки нових знань, а й нових методик управління, до яких належать і політичні технології. Постійні прориви в області інформаційних технологій заклали фундамент, на основі якого формуються складні процеси взаємовпливу і взаємопроникнення різних культур, соціальних практик, вірувань і політичних систем. Відбувається певного роду злиття цивілізацій.

Політичні технології є невід'ємним вектором розвитку інформаційного суспільства в умовах сучасного політичного процесу, який відображає актуальні тенденції демократичних трансформацій сучасних політичних систем. Розвиток політичних технологій визначає новітні форми суспільно-владних взаємодій формування людини як активного елементу громадянського суспільства з розвинутою політичною культурою. Таким чином, саме формування нового формату кооперації суспільства та держави у вигляді діалогу та швидкого інноваційного зворотного зв'язку становить, безумовно, найефективнішу умову демократичного розвитку та соціально-політичної стабільності.

Роблячи висновок та виходячи з домінуючого в суспільстві технологічного укладу, який визначає характер економічного життя суспільства, протягом останніх двох століть суспільні відносини розвивалися всередині індустріальної цивілізації. Вона з'явилася на фундаменті доіндустріальної цивілізації, яка тривала близько трьох століть. Усі ці сумарні п'ять століть центром розвитку цивілізації була Західна Європа. У цьому положенні присутній деякий європоцентризм, проте факт постійного хвилеподібного розширення європейського впливу на Новий світ, Азію і Африку незаперечний. Колоніальні режими неминуче вплинули на системи цінностей захоплених територій. Транзит політичних технологій в інші культури,

таким чином, тривалий час залежав від колоніальної політики. Отже, неабияк само європейська демократія є зразковою для багатьох країн, що знаходяться в процесі демократичного транзиту та перебувають у стані багатоетапних суспільно-політичних трансформацій. Однак саме історичні обставини залишили більшість післяколоніальних країн за межами технологічних, інформаційних, суспільно-політичних інновацій. Так, безліч країн третього світу, що довгий час мали статус колоній, хоч і отримали формально статус рівноправних суб'єктів міжнародного політичного процесу, проте досі перебувають під тиском нерівногідних економічно-політичних договорів, які значно затримують та сповільнюють економічний, а тому і політичний, культурний, інформаційно-технологічний та загалом цивілізаційний розвиток цих держав.

Постановка проблеми. В умовах розвитку інформаційно-комунікаційних засобів та методів взаємодії суб'єктів політичного процесу дедалі більше країн світу отримують нові можливості суспільно-владної кооперації, що, з одного боку, значно поширює перспективи політичних взаємодій, а з іншого боку, створює умови політичного впливу, маніпулювання політичною свідомістю, суспільними та в перспективі електоральними настроями та реакціями. Новітні політичні технології дають змогу прискорити та масштабувати вплив на громадянське суспільство та водночас створюють платформу інституційних та відкритих практик взаємодії суспільства та влади, встановлюють демократичні моделі політичної участі та модернізують організаційну структуру політичної системи на всіх рівнях. У сучасних політичних реаліях актуалізується проблема реформування застарілих інституцій, модернізації та впровадження новітніх політичних технологій, особливо в контексті модернізації української політичної системи в умовах демократичного транзиту та входження України в європейський політичний простір.

Метою дослідження є аналіз концепцій політичних технологій, визначення ролі та місця процесу їх модернізації в контексті демократизації громадянського суспільства, впровадження та розвитку новітніх засобів та методів політичної інтеракції та кооперації учасників політичного процесу, практик інформаційно-технологічного впливу на розвиток демократичної політичної участі, активізації громадянської активності та швидкого та ефективного обміну в процесі суспільно-політичних взаємодій.

Аналіз основних досліджень та публікацій. Тема політичних технологій досить висвітлена в наукових дослідженнях зарубіжних та вітчизняних авторів, серед яких Д. Белл, Е. Тоффлер, М. Маклюен, М. Кастельс, К. Ващенко, Д. Видрін та ін. Однак, оскільки політичні технології мають досить динамічний розвиток, проблема потребує постійних удосконалень, розширення та актуалізації.

Інформаційна революція, породжена технологічним прогресом, стала підставою для більш глобального проникнення єдиної технологічної моделі в різні соціально-політичні системи другої половини ХХ століття. Створення та впровадження в масове користування персональних комп'ютерів, перманентне вдосконалення їхніх операційних потужностей, а так само здешевлення їх виробництва створили повсюдний попит на інновації у сфері високих технологій. Трансформаційні процеси останньої третини минулого століття привели до таких значних змін у суспільстві, що зажадали від дослідників ввести в науковий обіг нові дефініції. Так, Д. Белл першим почав використовувати термін «постіндустріальне суспільство», Е. Тоффлер ввів у науковий обіг категоріальну характеристику «суспільство третьої хвилі» (Тоффлер, 2004), М. Маклюен ввів термін «інформаційне суспільство» (Маклюен, 2007), який найбільш популярний у сучасних гуманітарних дослідженнях, М. Кастельс у відповідь на винахід мережі Інтернет застосував термін «суспільство мережевих структур» (Кастельс, 2000). Інформація та інформаційні, комунікаційні засоби стали найбільш швидким засобом взаємодії, впливу, тиску та маніпулювання в аспекті суспільно-владних відносин. Саме швидкість інтеграційних процесів відкрила та подекуди взагалі умовно зітерла межу між соціальними, культурними, політичними та економічними системами національних держав, створила єдине глобальне поле, в якому політичні технології отримали статус універсальних та загальних засобів. Таким чином, до процесів вирішення питань та проблем всередині держави має змогу долучатися широке коло суб'єктів, без меж та потреби фактичного географічного місцезнаходження учасників політичного процесу.

Політичні технології на сучасному етапі політичного розвитку – найбільш популярна тема для досліджень західної юриспруденції і частково досліджуються в рамках українських політології та права. При цьому впровадження інновацій за західним зразком у політичні технології викликає практичний інтерес серед політиків, управлінців та правознавців із політологами. Варто зазначити, що єдиного концепту розуміння політичних технологій у вітчизняній науці немає, тому різні підходи до розгляду політичних технологій ведуть до появи різних визначень. Ми будемо відштовхуватися від найбільш поширеного визначення в рамках політичної науки, яке свідчить, що політичні технології – це «сукупність принципів, методів і процедур, які використовують суб'єкти політичної діяльності. Політичні технології, ґрунтуючись на теоретичному аналізі взаємодії політичних суб'єктів, які містять методологічні орієнтири і методологічні рекомендації ефективного вирішення політичних проблем і досягнення певних політичних цілей» (Ачкасова, 2016, с. 63).

Одним із пріоритетних завдань інституту демократії є раціоналізація та інституціоналізація політичних взаємодій. Свідомий політичний вибір також передбачає певний рівень раціоналізації та об'єктивної оцінки альтернатив. Однак сучасний інформаційний простір не тільки відкрив можливості для інформаційної обізнаності громадян, а й створив нові виклики, пов'язані з процесами маніпуляцій та технологіями впливу на політичний вибір. Медійна політика ірраціоналізації «політичного» як сфери взаємодій створила значні перешкоди на шляху формування демократичних політичних відносин. Саме тому сутність політичних технологій рідко пов'язують у суспільній свідомості з політичною практикою і найбільш щільно їх пов'язують з активацією виборчих кампаній, технологіями політичного маркетингу і PR. Це недалеко від істини, адже саме в процесі виборчих кампаній відбувається найширше застосування політичних технологій із метою впливу на свідомість і дії електорату. Але, як буде показано далі, це далеко не єдина область застосування політичних технологій.

Інформація, необхідна для того, щоб застосовувати політичні технології, полягає в оперуванні технологічними знаннями про основи соціального конструювання. Таким чином, інформація, необхідна для застосування політичних технологій, є результатом взаємодії практичної діяльності і наукових теорій. Ця взаємодія дає змогу визначитися з підбором необхідних процедур і методів політичного впливу. Методи політичного впливу вимагають використання фінансово-економічних, кадрових, інтелектуальних і управлінських ресурсів.

Концептуально визначним є розуміння політичних технологій як стратегічного вектора, спрямованого на прогнозування подальших взаємозв'язків, врегулювання можливих суперечок та політичних конфліктів заздалегідь встановленими та організованими методами, засобами та технологіями політичних взаємодій. В українській думці першою розробленою концепцією політичних технологій є робота Д. Видріна. Саме він, ґрунтуючись на роботах західних дослідників, запропонував визначення поняття політичних технологій. Д. Видрін визначив їх як «систему способів і шляхів послідовного досягнення бажаного результату з урахуванням загальних і довгострокових наслідків прийнятих рішень» (Видрін, 2001, с. 262). Можна помітити, що в цьому визначенні немає вказівок на специфіку політичних технологій. Саме тому таке визначення найбільш правомірно застосовувати до соціальної сфери. Однак політичні технології в цьому ключі можуть розумітися як технології політичної влади, що відрізняє це визначення від інших. Отже, політичні технології передбачають не тільки вдосконалення організаційно-технічних характеристик політичної системи, а й довгострокове моделювання можливого розвитку подій, урахування перспектив та ризиків політичних відносин та впровадження цих запитів та потреб у реальні практики політичної взаємодії.

Цікаве визначення поняття «політичні технології» було запропоновано у статті «Мистецтво отримувати владу» за авторством М. Головатого. Він вказує, що політичні технології – це сума всіх методів, процедур, прийомів, способів, які використовують політичні актори (політичні лідери, партії, громадські організації, об'єднання, групи тиску та інше) (Головатий, 2009, с. 33).

Однак у рамках політичної діяльності політичні технології використовуються не тільки як засоби політичної боротьби. Політичні технології як складні системи базуються на фундаменті політичних ідеологій, а так само визначаються цілями політичних акторів. М. Головатий також визнає, що політичні технології піддаються типологізації. Типологізацію

технологій можна здійснювати за критеріями специфіки політичної системи і політичного режиму. З огляду на це можна виділити демократичні і недемократичні політичні технології, а також базові та додаткові. Базові політичні технології застосовуються щодо всього населення міста, регіону, країни. До базових технологій належать вибори, опитування населення, референдуми і плебісцити. Додатковими політичними технологіями прийнято вважати розробку і прийняття політичних рішень щодо локальних політичних акцій. До таких акцій можна зараховувати пікети, маніфести, політичні збори, марші підтримки або протесту, маніфестації. Не розуміючи специфіки впливу конкретних політичних технологій на конкретні цільові аудиторії, політичний актор, ймовірно, не зможе здобути перемогу в політичних перегонах або ж утримати лояльність виборців.

Відсутність діалогу влади з учасниками політичного процесу та недопущення до обговорення питань щодо прийняття тих чи інших рішень, не налагоджена система зворотного зв'язку, неактуальні та застарілі засоби та політичні технології, які не відповідають новим реаліям, все це загострює проблему недовіри до владних інститутів з боку громадянського суспільства. Процес обговорення, звернення, конструктивного діалогу, системного взаємозв'язку між суб'єктами політичного процесу важливий не тільки для пошуку консенсусу, а певною мірою для розуміння та підтримки рішень, які приймаються в умовах інформаційної альтернативності. Рішення, які приймають у закритому форматі, без залучення громадськості та в умовах неможливості донесення громадських реакцій та позицій, провокують неприйняття суспільством спочатку цих рішень, а згодом і влади як інституту. Це породжує, з одного боку, протестну активність, напруженість у ставленні до державних структур, кризи легітимності, революційні зміни політичних режимів та водночас повну або часткову відмову від участі в політичному житті, політичний абсентеїзм, нігілізм, які являють собою актуальні тенденції сучасного політичного процесу. Неприйняття суспільством політичної влади може проявлятися в позиції радикального протесту або пасивності щодо соціально-політичного життя. Обидва феномени виступають деструктивними чинниками соціально-політичної стабільності. Неспроможність владних суб'єктів налагодити процес взаємодії та політичної комунікації за допомогою демократичних механізмів призводить до делегітимації влади.

Так, дослідник К.О. Ващенко розглядає політичні технології як найважливіший елемент політичної культури і важливий маркер відкритості політичних суб'єктів. Виходячи з такого фокусу уваги, дослідник пропонує визначати політичні технології не просто як сукупність методів і правил впливу для досягнення політичних цілей, а як «систему способів реалізації політичних цінностей суб'єкта в процесі політичної діяльності» (Ващенко, 1999, с. 52).

Політична модернізація – це частина переходу суспільства в сучасні форми організації. Тому політична модернізація і трансформація політичних технологій можуть розглядатися виключно всередині загального феномена модернізації. Модернізацію політичних технологій варто розглядати в контексті трансформації соціально-економічної системи держави. Практично теорія модернізації у процесі виникнення застосовувалася виключно до відстаючих країн третього світу, проте після розвалу соціалістичного табору та фактичного усунення «другого світу» політична модернізація захопила більшу частину держав. Таким чином, політична модернізація нині трактується дуже широко, істотно розширивши свої геополітичні кордони. Саме в контексті модернізації нині нерідко розглядається демократичне реформування політичних систем держав. Удосконалення політичних технологій і в аспекті політичних практик взаємодій, і в контексті управлінських та адміністративних новацій нині становить пріоритетний напрям модернізації політичної організації та демократизації суспільства. Введення новітніх засобів дає змогу суспільству як найбільшому суб'єкту політичного життя долучатися до демократичного політичного процесу, засвоювати нові механізми взаємодії та відстоювання політичних інтересів.

Варто зазначити, що утримання демократизації політичного життя в більшості країн (особливо в пострадянських державах) пов'язане не зі створенням демократичних інститутів, виборчого права та місцевого самоврядування, а з відновленням і вдосконаленням цих систем. Основні політичні інститути вже є і в авторитарних, і в тоталітарних державах, однак їх функціонування не відповідає сучасному демократичному стандарту. Так і політичні

технології в таких державах більше спрямовані на маніпулювання свідомістю населення, а не на залучення лояльності. У цьому плані можна погодитися з С. Хантінгтоном, який констатував (а для багатьох держав і передбачив) необхідність і неминучість «трьох хвиль демократизації» (Хантінгтон, 2003, с. 17). Основи демократичності політичної системи припускають відкрите змагання політичних сил і необхідність існування в державі свободи зібрань, слова і друку. Ці необхідні елементи були визначені ще Й.А. Шумпетером (Шумпетер, 1995, с. 372). Інноваційні політичні технології, які відповідають сучасним запитам та потребам суспільства, формують сприятливі умови для політичної стабільності, попереджаючи пікові стани, хвилювання, радикалізацію суспільних настроїв. Проте це не позбавляє соціально-політичний процес конфліктів та протиріч, а лише налагоджує інституційний демократичний механізм політичної комунікації задля ефективнішого вирішення конфліктів. В умовах інформатизації головним компонентом демократичної політичної системи стає інформаційна доступність. Демократичне суспільство потребує обізнаності в процесах, що відбуваються особливо в політичному житті, орієнтації у власних правах та змоги отримувати інформацію щодо діяльності та роботи органів влади, яким делеговано представлення соціальних інтересів. Саме тому електронний уряд, який створюється в Україні з 2014 року, – це, безумовно, шлях до демократизації. З одного боку, законодавча інформація стає доступною населенню, а з іншого – як комерційні структури, так і фізичні особи, можуть проводити свою звітність, оплату рахунків та інші операції через мережу Інтернет, що, безумовно, веде до збільшення прозорості державної влади, а прозорість влади – основа демократичного режиму. Однак у таких державах, як Україна, електронний уряд – це не тільки політичний інститут, а й політична технологія, яка демонструє виборчу демократичність, переконуючи електорат у повній відкритості даних.

Варто зазначити, що застосування електронних технологій у сфері державного управління – це основна мета не тільки демократичних суспільств, а й деяких авторитарних режимів. Це пов'язано зі зміною сутності демократії в сучасному інформаційному суспільстві. Для визнання суспільства демократичним нині замало представницької демократії, яка є в Україні та інших країнах посткомуністичного табору. Сучасні вимоги спрямовані на розвиток демократії «участі». А електронний уряд має не просто давати громадянину змогу ознайомитися з прийнятими рішеннями, а й вплинути на них. Так, творець теорії електронної демократії Е. Масуда писав: «Це буде політика участі громадян, при якій управління буде здійснюватися самими громадянами» (Масуда, 1998, с. 95). На його думку, електронні комунікації мають отримати статус парламентських систем і стати основою для демократії участі.

Політичні технології виступають як інформаційна платформа та механізм реалізації практик політичної участі. Громадянське суспільство залучається в демократичний політичний процес, отримуючи можливості інформаційної обізнаності та водночас впливу на політичні події, реалізуючи право політичної участі.

Розвиток електронної демократії у світі відбувається нерівномірно – найбільшого успіху на цьому терені досягла Західна Європа на чолі з Євросоюзом, що знайшло відображення в Рекомендації Комітету міністрів Ради Європи з електронної демократії 2009, яка стала першим міжнародним документом, який описував електронну демократію та її можливості (CM/Rec(2009)1).

Використання «електронної демократії» як політичної технології не тільки підвищує лояльність громадян до такої прозорої системи, але і дає змогу реалізовувати громадянські ініціативи для зміцнення політичного впливу. Крім того, електронна демократія залучає громадян до прийняття політичних рішень, зміцнює вертикальну комунікацію, дає змогу пробиватися ініціативам «знизу». Звичайно, в демократичних суспільствах все це може призводити до маніпулювання свідомістю: приймаючи і реалізуючи ініціативи, які не потребують колосальних ресурсів, політичні партії і уряди з мінімальними витратами ресурсів підвищують рівень довіри до себе. Тим самим забезпечується рівень легітимності та підтримки влади, сприйняття її як доступного, відкритого партнера для співробітництва. Це стає як засобом удосконалення комунікаційних та інтеграційних процесів, так і елементом політичного впливу.

Цим пояснюється особливість застосування політтехнологій у демократичних суспільствах: будь-які політичні рішення і застосування будь-яких інноваційних технологій можуть

бути використані як PR-технології. Якщо в індустріальних суспільствах основою політичних технологій були популістські жести, політична реклама, реалізація медіастратегій, спрямованих на імідж кандидата, то в інформаційних суспільствах, де довіра до заяв політичних акторів виражено знижена, частиною політтехнологій можуть бути видані закони, створення нових політичних і соціальних інститутів, нові моделі виборчого процесу.

Висновки. Узагальнюючи тему політичних технологій та їх роль у процесі демократизації громадянського суспільства, ми сформуваємо висновки.

В умовах демократизації та інформатизації політичних систем дедалі більше значення отримують політичні технології, які забезпечують удосконалення та модернізацію політичних інститутів, у міру сучасних соціально-політичних потреб та запитів суспільства. Розвиток інформаційних технологій сприяє системній модернізації наявних інститутів та актуалізації застарілих політичних платформ.

Демократизація громадянського суспільства не тільки передбачає дотримання певних законодавчих норм та потреб реалізації власних прав та свобод, а й встановлює певну активну складову частину політичної свідомості суспільства. Своєю чергою, саме свідомість має безпосередню проєкцію на політичну поведінку, а звідси й політичну участь суб'єктів. Таким чином, у процесі демократизації формуються активна складову частину політичної поведінки суспільства та інституційна модель взаємодії з іншими суб'єктами політичного процесу.

Політичні технології сприяють забезпеченню ефективної та швидкої координації та системної роботи, спрямованої на врегулювання проблем та протиріч задля планомірного процесу вирішення суперечностей у суспільно-владних взаємодіях. Отже, політичні технології визначають як розвиток практичних засобів участі в політичному процесі, так і залучення й активізації на рівні політичної свідомості суспільства.

Саме впровадження політичних технологій сприяє інституціоналізації політичної інтеракції, що формує організовану систему комунікації та вертикального зв'язку, збалансовану та впорядковану, та попереджає деструктивні явища в суспільно-владних відносинах, забезпечує соціально-політичну стабільність та демократичний розвиток як державних інституцій, так і громадянського суспільства.

Література:

- Ващенко К.О. Політичні технології як чинник демократичного розвитку суспільства. Київ : Національний університет «Одеська юридична академія», 1999. 52 с.
- Видрін Д.І. Політика: історія, технологія, екзистенція. Київ : *Либідь*, 2001. 432 с.
- Головатий М. Мистецтво здобувати владу. *Політичний менеджмент*. 2009. № 4(37). С. 28–43.
- Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура / Пер. с англ. О.И. Шкаратана. Москва : ГУ ВШЭ, 2000. 608 с.
- Маклюэн М. Понимание медиа: внешние расширения человека / Пер. с англ. В.Г. Николаева. Москва : Гиперборей, 2007. 462 с.
- Масуда Е. Компьютопия / Пер. с англ. Л.Я. Розовского. Москва : Идея-Пресс, 1998. 358 с.
- Политология. Учебник для бакалавров / Под ред. В.А. Ачкасова, В.А. Гуторов. Москва : Юрайт, 2016. 804 с.
- Тоффлер Э. Третья волна / Пер. С. Барабанова. Москва : АСТ, 2004. 261 с.
- Хантингтон С. Третья волна. Демократизация в конце XX века / Пер. с англ. Л.Ю. Пантиной. Москва : РОССПЭН, 2003. 367 с.
- Шумпетер Й.А. Капитализм, Социализм и Демократия / Пер. с англ. В.С. Автономова. Москва : Экономика, 1995. 540 с.
- Рекомендации Комитета министров Совета Европы CM/Res (2009)1 государствам-участникам Совета Европы по электронной демократии и пояснительная записка (2009). Сайт ПАСЕ. URL: https://www.coe.int/t/r/parliamentary_assembly/ (дата звернення: 28.05.2020).

References

- Vashchenko, K.O. (1999). Polity`chni texnologiyi yak chy`nny`k demokraty`chnogo rozvy`tku suspil`stva [Political technologies as a factor of democratic development of society.] Nacional`ny`j universy`tet «Odes`ka yury`dy`chna akademiya». Ky`yiv, 52. [in Ukrainian]
- Vy`drin, D.I. (2001). Polity`ka: istoriya, texnologiya, ekzy`stenciya [Politics: history, technology, existence.]. K: Ly`bid`, 432. [in Ukrainian]

- Golovaty`j, M. (2009). My`steczstvo zdobuvaty` vladu [The art of gaining power]. Polit. menedzhment, no. 4(37), 28–43. [in Ukrainian]
- Kastel`s M. (2000). Informacziionnaya e`pokha: e`konomika, obshhestvo i kul`tura [The Information Age: Economics, Society and Culture] Per. s angl. O.I. Shkaratana. M.: GU VShE`, 608. [in Russian]
- Maklyue`n M. (2007). Ponimanie media: vneshnie rasshireniya cheloveka [Understanding the media: external human expansions.]. Per. s angl. V.G. Nikolaeva. M.: Giperboreya, no. 2, 462. [in Russian]
- Masuda E. (1998). Komp`yutopy`ya [Computopia]. Per. s angl. L.Ya. Rozovskogo. M.: Y`deya-Press, 358. [in Russian]
- Politologiya. Uchebnik dlya bakalavrov. (2016). [Computopia] Pod red. V.A. Achkasova, V.A. Gutorov. M: Yurajt, 804. [in Russian]
- Toffler E., (2004). Tret`ya volna [The third wave.]. Per. S. Barabanova. M.: ACT, 261. [in Russian]
- Khantington, S. (2003). Tret`ya volna. Demokratizacziya v koncze XX veka [The third wave. Democratization in the late twentieth century]. Per. s angl. L.Yu. Pantinoj. M.: ROSSPE`N, 367. [in Russian]
- Shumpeter J.A., (1995). Kapitalizm, Soczializm i Demokratiya [Capitalism, Socialism and Democracy.]. Per. s angl. V.S. Avtonomova. M.: E`konomika, 540. [in Russian]
- Rekomendaczii Komiteta ministrov Soveta Evropy` CM/Rec (2009)1 gosudarstvam-uchastnikam Soveta Evropy` po e`lektronnoj demokratii i poyasnitel`naya zapiska (2009). [Recommendations of the Committee of Ministers of the Council of Europe CM / Rec (2009)1 to the member states of the Council of Europe on e-democracy and explanatory note] (Sajt PASE). URL: https://www.coe.int/t/r/parliamentary_assembly. [in Russian]

Анотація

Вайєр А. М., Іванова А. В. Політичні технології як чинник процесу демократизації громадянського суспільства. – Стаття.

Політичні технології найтіснішим чином пов'язані з процесом формування демократичного політичного суспільства і часто відображають умови розвитку політичної культури соціуму. У цій статті розглянуто та проаналізовано основні концепції політичних технологій, проведено аналіз сутності політичних технологій, розкрито поняття електронного уряду та фактори впливу на процес демократизації суспільства. У статті проводиться теоретичний аналіз концепцій політичних технологій, особливостей та умов впровадження в сучасних суспільствах, проблеми та перспективи розвитку, напрямів державної практики впровадження політичних технологій розглянуто в рамках проблеми демократизації суспільств. Визначним напрямом дослідження є виявлення засад, механізмів, принципів та методів політичних технологій у процесі розвитку демократичного суспільства, формування демократичної політичної свідомості, активізації політичної участі та формування інституційних форм політичної комунікації та суспільно-владної взаємодії. У рамках статті досліджуються аспекти електронної демократії на прикладі українських досягнень, специфіки формування електронного уряду, особливостей впровадження та функціонування в українській політичній системі. Акцентовано на особливостях застосування політичних технологій не як інтеракційних практик, а в контексті політичного впливу та маніпулювання електоральними настроями в процесі передвиборчих та PR-компаній. У статті досліджуються механізми державно-політичного розвитку політичних технологій на шляху модернізації та вдосконалення державно-політичних інституцій. Так само розглянуто політичні технології як організаційні засоби взаємодії, комунікації, зворотного зв'язку між громадянським суспільством та державною владою як інституційної умови забезпечення соціально-політичної стабільності в державі. Також увага приділяється світовій практиці та національному досвіду застосування політичних технологій державою в рамках модернізації політичних систем. У статті окреслюється потреба в широкому впровадженні політичних технологій задля запобігання деактуалізації та застарілості політичних інститутів та моделей. Автори зазначають, що ця концепція потребує детального розроблення як у теоретичній, так і в політико-правовій практиці.

Ключові слова: політичні технології, громадянське суспільство, політична модернізація, політична стабільність, демократизація.

Summary

Vaiier A. M., Ivanova A. V. Political technologies as a factor in the process of democratization of civil society. – Article.

Political technologies are most closely connected with the process of forming a democratic political society and often reflect the conditions for the development of political culture in society. This article considers and analyzes the basic concepts of political technology, analyzes the essence of political technology, reveals the concept of e-government and factors influencing the process of democratization of society. The article

analyzes the concepts of political technologies, features and conditions of implementation in modern societies, problems and prospects of development, areas of state practice of implementation of political technologies are considered in the framework of the problem of democratization of societies. An outstanding area of research is to identify the principles, mechanisms, principles and methods of political technology in the development of a democratic society, the establishment of democratic political consciousness, intensification of political participation and the formation of institutional forms of political communication and social interaction. The article also examines aspects of e-democracy on the example of Ukrainian achievements, the specifics of the formation of e-government, the peculiarities of implementation and functioning in the Ukrainian political system. Emphasis is placed on the peculiarities of the use of political technologies not as interaction practices, but in the context of political influence and manipulation of electoral sentiments in the process of election and PR campaigns. The article examines the mechanisms of state and political development of political technologies on the way of modernization and improvement of state and political institutions. Political technologies are also considered as organizational means of interaction, communication, feedback between civil society and state power as an institutional condition for ensuring socio-political stability in the state. Attention is also paid to world practice and national experience in the use of political technologies by the state in the modernization of political systems. The article outlines the need for widespread introduction of political technologies to prevent the de-actualization and obsolescence of political institutions and models. The authors note that this concept requires detailed elaboration in both theoretical and political-legal practice.

Key words: political technologies, civil society, political modernization, political stability, democratization.